

2009

PUBLIC ADMINISTRATION - II (Optional)

लोकप्रशासन - II (वैकल्पिक)

101928

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल. अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. short answer questions compulsory (Any four) Each 10 marks.
अनिवार्य (कोणतेही चार) (प्रत्येकी 10 मार्क्स) (लघु उत्तरी प्रश्न) :

- (a) Discuss in detail the fundamental duties in the Indian Constitution.
भारतातील मुलभूत कर्तव्यावर सविस्तर चर्चा करा.
- (b) Discuss in detail the importance and main features of 73rd amendment in Indian constitution.
73 व्या घटना दुरुस्तीच्या परिणामा संबंधात चर्चा करा.
- (c) Explain the structure composition and powers of district planning and development council.
जिल्हा नियोजन आणि विकास मंडळ यांची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.
- (d) Write a note on the impact of Globalisation on Indian Economy.
जागतिकीकरणाचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम सांगा.
- (e) Discuss in detail the important features of welfare programmes for women and children.
भारतातील महिला आणि बालकल्याण संबंधी सरकार च्या धोरणा संबंधी आढावा घ्या.

www.mpscmaterial.com

SECTION - A

विभाग - A

2. (Short answer type questions) Answer the following sub-questions :
(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What are the salient features of administration in Ancient and Medieval India ? 15
भारतातील प्राचीन आणि मध्ययुगीन प्रशासनाचा आढावा घ्या.
- (b) Explain the importance of directive principles of Indian Constitution. 10
भारतातील राज्यघटनेतील मार्गदर्शक तत्वांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (c) Explain the significance and scope of veto power of president of India. 15
राष्ट्रपतीचा नकाराधिकार (veto) हक्क स्पष्ट करा.

3. (Short answer questions) Answer the following sub-questions :

(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) What are the characteristics and salient features of administration in the British period in India ? 15

भारतातील ब्रिटीशकालीन प्रशासनाबद्दल माहिती लिहा.

(b) Explain the process of amendment in Indian Constitution. 10

भारतातील घटना दुरुस्तीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

(c) Write in detail role, function, powers and duties of Indian Prime Minister. 15

भारतातील पंतप्रधानाची भूमिका, कार्य, अधिकार आणि कर्तव्य सांगा.

SECTION - B

विभाग - B

4. (Short answer type questions) Answer the following sub-questions :

(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Explain the characteristics and functioning of Judiciary. (High court and subordinate courts in Maharashtra). 15

महाराष्ट्रातील न्यायालय व्यवस्था स्पष्ट करा.

(b) Write a note on the role, duties and functions of District Collector. 15

जिल्हाधिकाऱ्यांचे भूमिका, कर्तव्य व कार्य स्पष्ट करा.

(c) Write a note on major urban development programmes and their management. 10

शहर विकास कार्यक्रम व व्यवस्था सांगा.

9. (Short answer questions) Answer the following sub-questions :

(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Explain the structure, role and functions of Central Reserve Force. 15

केंद्रीय राखीव पोलिस दलाची-रचना, भूमिका व कार्य स्पष्ट करा.

(b) Discuss the role and functions of Non-Government Organization (NGO) in Welfare Administration. 15

स्वयंसेवी संघटनाबद्दल माहिती सांगून समाज-विकासातील त्यांचे कार्य आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

(c) Explain the relationship between political and permanent executives. 10

राजकीय पदाधिकारी आणि शासकीय अधिकारी यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.

- o O o -

www.mpscmaterial.com

5. (Short answer type questions) Answer the following sub-questions :

(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Discuss the role and functions of Chief secretary in Maharashtra State. 15
महाराष्ट्र शासनाच्या मुख्य सचिवाचे अधिकार आणि कार्य सांगा.
- (b) Explain the role and functions of the Panchayat Raj Institutions. 15
पंचायत राज संस्थेची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.
- (c) Explain the salient features of 74th Constitutional Amendment. 10
74 व्या घटना दुरुस्तीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

SECTION - C

विभाग - C

6. (Short answer type questions) Answer the following sub-questions :

(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Write a critical note on role and function of Public Sector. 10
सार्वजनिक उपक्रमाची भूमिका आणि कार्य सांगा.
- (b) Explain the nature and functions of Union Public Service Commission. 10
केंद्रीय लोकसेवा आयोगाची (UPSC) रचना व कार्य सांगा.
- (c) Explain the role and functions of the Comptroller and Auditor General of India. 10
भारताच्या महालेखा परिक्षकाची भूमिका व कार्य स्पष्ट करा.
- (d) Discuss the role of planning in development. 10
विकास कार्यक्रमात नियोजनाची (planning) भूमिका सांगा.

P.T.O.

7. (Short answer type questions) Answer the following sub-questions :

(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Write a note on problems of autonomy and accountability of Public Sector in India. 10
भारतातील सार्वजनिक उपक्रमाची स्वायत्तता व जबाबदारीतील अडथळे यावर टीप लिहा.
- (b) Explain the structure, role and function of 'Yashda' in the field of training in the Context of Governance. 10
प्रशिक्षण संदर्भात यशवंतराव चव्हाण प्रशासन प्रबोधिनी (Yashda - यशदा) ची रचना, भूमिका व कार्य स्पष्ट करा.
- (c) Explain the role and functions of Finance Ministry in Monetary and Fiscal Policy. 10
भारतीय वित्तमंत्रालयाची धोरणे आणि कार्य सांगा.
- (d) What is the role of planning in development in the context of development strategy and planning ? 10
विकासाची व्यावस्थापना आणि नियोजन या संबंधी चर्चा करा.

www.mpscmaterial.com

SECTION - D

विभाग - D

8. (Short answer type questions) Answer the following sub-questions :

(लघु उत्तरी प्रश्न) खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Discuss the role of Central and State Agencies in maintenance of law and order. 15
केंद्र व राज्यशासनाच्या कायदा व सुव्यवस्था राबविणाऱ्या संस्थाबद्दल माहिती लिहा.
- (b) Write a note on problems of Child Labour in India and measures to solve it. 15
बाल कामगारांच्या समस्या स्पष्ट करून त्यावरील उपाय योजना सूचवा.
- (c) Explain the role and functions of Lokpal and Lok Ayuktas. 10
लोकपाल आणि लोकआयुक्त यांची भूमिका आणि कार्य स्पष्ट करा.

P.T.O.